

## El tresor és l'illa

E. CERDÁN TATO

Es cubans diuen que Robert Louis Stevenson va desenvolupar la seua novel·la a l'illa de Los Pinos o de La Juventud: un esplèndid escenari, sens dubte. Del Carib a la Mediterrània, dues mars de mestissatge, de mercaders, de pilots, de faules, de pirates i de prodigis; i de l'illa de Los Pinos a aqueixa illota que dista d'Alacant un poc més d'un tir de pedra, i de Santa Pola, una mica menys. És a dir, de l'espessor a la desolació. D'aquella pirateria torta, amb cama de fusta i mapes a mà alçada per al tresor ocult, a una pirateria de temptacions immobiliàries. Els ingenus personatges de Stevenson buscaven un cofre amb or; els taurons de l'especulació oloren solars d'història, per a urbanitzacions de luxe. I Tabarca ha sigut una peça cobejada, que pot ser abatuda a l'altra banda de la crisi. Sempre en perill: de la crònica i de l'ecologia pot esdevenir zona residencial.

Tabarca l'han vista els poetes com a lloc de retir i sospir. Salvador Rueda la va veure líricament amb figura de guitarrista. El modernista la va visitar a instàncies de Gabriel Miró i de l'enginyer Antonio Sanchis. I l'Ajuntament d'Alacant va acordar "adquirir i regalar el terreny per a fer-s'hi una casa l'excels poeta", al maig del 1908. Per Tabarca han passat nombrosos escriptors, i s'hi han filmat unes quantes pel·lícules. Una n'és Tabarca, de Domingo Rodes, basada en la novel·la del mateix títol de Miguel Signes. Fa més, a mitjan anys cinquanta, un productor britànic la va convertir en plató per al rodatge de *Manuela: la van xafar* Elsa Martinelli, Pedro Armendáriz i Trevor Howard. I fa uns quants anys, s'hi va celebrar el III Congrés de l'Associació Espanyola d'Estudis Literaris Hispanoamericans "L'illa possible". Hi vaig estar amb molts amics, amb Alfredo Bryce Echenique i Cristina Peri Rossi, entre tants. Llavors, em van confiar la conferència inaugural i vaig parlar de "L'illa dels noms perduts": de Plumbària a la Planèsia d'Estrabó; de la Planària llatina a l'illa Erroris, segons un document del segle III; de la Sunèsia o Sinnèsia, que adverteix Maïans, en l'anònim de Ravenna, a la Platnasa del geògraf al-Idrisi. Ja en el segle XII, Apollinis insula, d'acord amb Escolano, o illa de Santa Pola. També illa Plana o de Sant Pau. Molta erudició, molt de baptisme per a un escàs territori refugi, en altres temps, de pirates barbarescos: uns mil huit-cents metres de longitud, per quatre-cents a la part més ampla. I finalment, hi van arribar els exaptius de l'illa tunisenca de Tabarka, a Alacant, a la fi de 1768, un poc més de 300 persones, d'ascendència genovesa o corsa: Jacopino, Luchoro, Russo, Leoni, Montecatini, Capriata... I ja dos anys després, amb l'illa edificada, fortificada, murallada, amb baluards i bateries, amb cisterna, magatzem i forn, hi van arribar els colons, els pescadors de corall de les costes africanes, a pescar tonyines, bonítols, melves, o de calafats, sota els escuts de les armes reials, i una inscripció que encara pot llegir-se: Carolus III Hispaniarum rex, fecit, edificavit. I l'illa, en record de l'originària, es va anomenar de Nova Tabarca, Tabarca a soles, finalment, com a soles hi va viure i encara hi viu, una comunitat, destinada a l'agonia de l'abandó i de l'oblit.

Tabarca està en el punt de mira de l'especulació: el talonari és la seua figura en la lírica del capital. Cada vegada que hi vaig i en torne, els taurons de roba impecable s'esmolen les dents amb *dry martini*, i tan tranquils.

Hi ha matins en què la gravidesa de la llum ho amera tot tan fins al nucli que semblaria que el món s'ha detingut al voltant nostre en pur festeig d'aquella eternitat de fons que les aparences s'entesten a encobrir, com hi ha capvespres que pareixen oferir-nos la pietat d'un aquietament, una treva per a apaivagar el brogit universal o arrecerar-nos-en. Podríem dir —segurament direm— que aquestes són il·lusions de la mirada, però també podrien ser besllums, intuïcions d'un altre ordre de les coses, potser invisible de tan transparent, que reverbera en elles i dialoga amb nosaltres, i que les paraules només saben descriure amb massa ineptitud. Aquest, en tot cas, és un dels territoris que explora amb més tenaç constància la poesia de Carlos Marzal, i és amb aquestes armes, la de la intuïció interrogant i la perplexitat amantent, unides per la màgia verbal del poema, que traça els seus confins, que arriba a dir-nos-el.

La poesia de Carlos Marzal és alhora escèptica i fervent. No sap res del cert del món que indaga, ni arriba a conclusions, però sí que creu, amb manifesta devoció, en el seu propi món, en el que ell és, sent i viu, i forma amb la paraula, i aquest món interior s'apodera de l'altre i el fa seu. És per això que el món viu de Marzal no és cap fal·làcia poètica, sinó un regregrament i una presa de possessió apropiadora de l'univers que ell escruta i estima i que dins d'aquests versos no pot ser mai alié. Per això, aquesta poesia no solament descriu, sinó que habita en la casa del ser (i potser l'erigeix).

No és cap secret que Carlos Marzal és una de les grans veus poètiques dels nostres dies. Amb sis llibres de versos fins ara publicats, no es pot dir que siga un poeta profús, però sí que n'és un de singularment coherent, dens i trasbalsador, perquè busca en cada poema aquella tensió expressiva que ens depare, amb l'astorament per la insòlita bellesa dels seus jocs verbals, l'aquiescència de fons, aquell saber-nos compartit en la paraula que dota el poema de la seua màxima eficàcia. És un art

## CARTES DE PROP

# Al món, des de l'amor

ENRIC SÒRIA



El poeta Carlos Marzal. / JESÚS CISCAR

que ja s'intuïa en el seu primer llibre, *El último de la fiesta* —on potser ja hi ha tot Marzal, *in nuce*—, i que esclata en els seus llibres posteriors, *La vida de frontera*, i els extraordinaris *Los países nocturnos* i *Metales pesados*. El següent, *Fuera de mí*, se centra en les vivències de la paternitat i se situa, quant a la potència expressiva dels poemes, en les cotes ja conquistades pels llibres anteriors, sense avançar terreny, però sense tampoc cedir-lo. Assistim, també en aquest *Anima mia*, a la maduració d'un poeta que ha assolit el ple domini dels seus àmbits, que relliga i compleix una àmplia trajectòria i que guaita l'horitzó amb seguretat, sense digressions ni dispersions innecessàries, anant a l'essencial. Si aquest llibre celebra el món tal com ho fa és perquè l'ha fet seu.

Marzal no ha escrit una xifra excessiva de llibres de poemes, però tots els que sí que ha escrit són consistents. *Anima mia* és també un llibre molt extens, amb una intensitat creixent i ben graduada. Si no me n'he descomptat, són 59 poemes dividits en cinc apartats, els dos primers de 10 poemes; la resta una mica més llarga cada vegada, fins a arribar a l'última part, "Lo adentro del cantao", que per a mi resumeix el sentit del llibre i conté els

seus versos més vigorosos i lluminosos, els que deixen una resonància més vasta en el lector.

Al principi, una citació de George Santayana ens dona el to: afirma el filòsof hispanoanglosaxó que entre les coses i nosaltres hi ha una correspondència en l'absurd, la futilitat i la transitorietat que fa que ens hi relacionem ausades bé. En efecte, el món pot ser incomprendible i és, sens dubte, transitori, però com que nosaltres som un enigma per a nosaltres mateixos i només és evident que som ef-

mentre ranqueja al darrere de la saviesa infantil. El món és una constant hierofania, i també en el nostre dedins hi ha un demiürg ocult, que diu que el món és bell quan i perquè el cantem nosaltres. Aquesta celebració creadora està expressada amb tot el sumptuós art verbal de Marzal: les locucions populars, els arcaïsmes, la piratècnia dels similis rutilants, la tenaç prosopopeia, aquesta exuberància que esclata com una felicitat deflagració verbal, però que també sap remansar-se en levetats que evocuen la música acordada de la millor poesia humanista; tot això serveix a la celebració de l'instant, en un seguici encadenat d'odes elementals, al sol en el crepuscle, a les dents —"porque el amor exige/ su filo y su desgarrro"—, al cel del desert, als ametllers en flor —"Sólo cuando nos duele es la belleza"—, els tabals miraculosos de la pluja, la roba vella o la matèria obscura. Tot plegat coses entre les coses i alhora avatars o símbols d'aquesta comunió del món amb la veu que el conjura, des d'aquesta ànima seua que el poeta invoca —en un deliciós homenatge a l'únic poema conservat de l'emperador Adrià— a l'entrada del llibre, aquesta ànima que l'autor inventa i desconeix mentre la somnia, i que tot així el vetla en la nit de l'amor. Perquè l'amor no acaba.

## El món és bell i els xiquets ho saben. Ho saben encara que no hi pensen

mers, hi podem dialogar sense dificultats. La substància del món, al capdavant, no ens és aliena. Si els nostres sentits la copen i els nostres poemes la canten és perquè en formem part. Absurda i transitòria tant com vulgura, aquesta és també la nostra festa.

El món és bell i els xiquets ho saben. Ho saben encara que no hi pensen. La poesia de Carlos Marzal és la d'un adult que ho constata, perplex, meditabund,

## Infantil



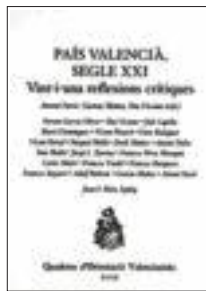
**La mascota que no existía**  
Lourdes Boigues

**Edicions Bromera**  
Alzira, 120 pàgines

La relació dels infants amb els animals és un tema que ha propiciat tota mena d'arguments. Arriba un moment

que els xiquets i les xiquetes desitgen tindre una mascota per a omplir-la d'afecte i fer-la còmplice dels seus jocs. Aquest relat de Lourdes Boigues, amb il·lustracions d'Antoni Laveda, conta la història d'un xiquet que viu a casa de l'àvia i no pot tindre mascotes perquè el seu oncle té al·lèrgia als animals. Un dia troba un ocell abandonat i el cuida en secret amb una amiga fins que es transforma en una au prodigiosa.

## Assaig



**País Valencià, segle XXI**  
A. Furió, G. Muñoz i P. Viciano, eds.

**PUV**  
València, 160 pàgines  
El subtítol del volum, *Vint-i-una reflexions crítiques*, avança el caràcter col·lectiu d'aquest

llibre, on es plantejen els problemes del valencianisme, la seua viabilitat política i social i les seues expectatives en aquesta primera dècada del segle. Respon a una iniciativa de la plataforma cívica Valencians pel Canvi i ha estat inclòs dins la col·lecció "Quaderns d'orientació valencianista", que ja ha recollit abans altres aproximacions crítiques al País Valencià, la seua realitat i els seus moviments socials.

## Assaig



**Un país de revistes**  
Diversos autors

**Appec**  
Barcelona, 170

Coordinat per Carme Ferré Pavia, aquest volum és una iniciativa de l'Associació de Publicacions Periòdi-

ques en Català (Appec), que aplega 150 capçaleres i pretén fer evident la pluralitat i la vitalitat de la seua oferta amb una història dels magazins en llengua catalana. Hi col·laboren especialistes en diverses àrees i s'hi analitzen des de les revistes de cultura fins a les d'informació general, tot passant per les publicacions adreçades al públic infantil, les de temàtica religiosa, les d'art i fins i tot les revistes electròniques